

Kohaliku omavalitsuste järelevalvesüsteemist

Peeter Liinsoo, Rae Vallavalitsuse ehituse- ja keskkonnajärelevalve spetsialist

1. Kust me tuleme

1.1. Teooria

Õrne Suur oma magistritöös „Järelevalve kohaliku omavalitsuse tegevuse üle, kohaliku omavalitsuse eksternse järelevalve aspektid Eesti Vabariigis“, Tartu 2007 (<http://dspace.utlib.ee/dspace/bitstream/handle/10062/2187/suurorne.pdf?sequence=1>) kirjutab: „*Kohaliku omavalitsuse vaba kogukonna teooria* järgi on kohalik omavalitsus ise võim ning kogukonnal on loomulik ja võõrandamatu õigus juhtida omi asju. Teine teooria on *riikliku omavalitsuse teooria*, mille järgselt nähakse kohalikku omavalitsust riigi organina, kellele riik on andnud kõik võimuvolitused. Teise teooria kohaselt on riik volituse allikas ja andja ning riik saab teoreetiliselt kõiki kohaliku omavalitsuse (edaspidi KOV) otsuseid kontrollida sisemiste ettekirjutuste kaudu.

Eesti varasemates põhiseadustes võeti vastu riikliku omavalitsuse teooria ning KOV nähti riikliku kohahalduse organiseerimise vormina ehk teisisõnu riigivalitsemise eriliigina. Praegusel ajal kehtivas põhiseaduses ei tehtud KOV alusteooria valikut, kuna KOV piire ei määratud mitte ühtekuuluvustundega inimeste kogukondadest lähtuvalt vaid reformimise käigus jäeti KOV-le samad piirid mis olid NSVL ajal. EL-us liigub aga süsteem vaba kogukonna teooria poole, seda toetab ka Euroopa KOV harta.“

1.2. Õigus

KOV järelevalvesüsteem loodi vabariigi algusaastatel, sisulisi arenguid pole toimunud. KOKS võeti vastu 02.06.1993, KOKS-is muudeti munitsipaalpolitsei nimetus korrakaitseüksuseks 01.06.2005. KOKS-is reglementeerib korrakaitseüksuse sisu 4 (!) paragrahvi. Politsei tegevust reglementeerib politsei- ja piirivalveseaduses peaaegu 120 paragrahvi.

2. Järelevalve tähtsus

2.1. Euroopa Liit järelevalve tähtsusest

Järelevalve tähtsust ja selle arendamise vajalikkust rõhutatakse iga aasta aina enam ja enam ka Euroopa Liidu erinevates asutustes – Euroopa Komisjonis ja peadirektoraadis, Euroopa Nõukogus, Euroopa Parlamendis. Europarlamendi Keskkonnakomitee juhataja dr. Caroline Jackson viitas 2003. aasta oktoobris IMPEL-I (Euroopa Liidu keskkonnanõuete rakendamise ja järelevalve koostöövõrgustik) aastakonverentsil peetud kõnes vajakajäämistele keskkonnaregulatsioonide jõustamisel ning rõhutas järelevalve tugevdamise vajalikkust. Dr. Jacksoni sõnul kehtestatakse uusi regulatsioone pahatihti kiirustades ega mõelda piisavalt nende jõustamisele. Selle tulemusena ei rakendu nõuded täielikult, puuduvad sanktsioonid nõuete eiramise eest ning puudub regulatsiooni toimimise analüüs.

Selleks, et parandada õiguskorda, s.h loodusvarade ja ümbritseva keskkonna paremat kaitstust ning tekitada järelevalve süsteemi ülalpidamiseks riiklike finantsvahendite kokkuhoidu (mis on hetkel eriti aktuaalne) vajab järelevalvesüsteem muutmist.

2.2. KOV-de menetlused – kelle mure?

Mis puudutab keskkonnavalaseid süütegusid (jäätmel, vesi, kanalisatsioon, maavarad) siis siiani käsitletakse Eestis sellist liiki süütegusid kui kitsalt keskkonna valdkonna süütegudena ja ollakse arvamisel, et selliste süütegude menetlus on ainult keskkonnaorganisatsioonide (Keskkonnaministeriumi ja KOV-te) probleem.

Skandinaavia riikides loetakse kõiki keskkonnavalaseid süütegusid majandussüütegudeks. Sellest põhimõttest lähtuvalt **teostab süütegude uurimist politsei**, keskkonnakaitse organisatsioonidel on nõu andev roll. **Ka Eestis tuleb asuda seisukohale, et keskkonnavaldkonnas sooritatud süütegu on peamiselt majandussüütegu.**

Mõned näited:

- Ettevõtte ei paiguta korstnale „õiget“ filtrit, mille tulemusel filter ei tööta nõutud tasemel. Siin on keskkonnareostus teisejärguline. Probleem on selle, et ettevõtte püüab kokku hoida rahalisi vahendeid paigutades korstnale odava filtri ja see on majandussüütegu. Keskkonnareostus on tagajärg. Praeguse korra kohaselt võidakse isikuid karistada + nõutakse sisse keskkonnale tekitatud kahju. Samas kas karistada süüdi olevat isikut rahalise karistusega (väärteo või kriminaalkorras) on maitse küsimus. Sisuliselt karistatakse isikut ühe ja sama teo eest võttes talt kaks korda raha.

- Kui isik liitub omavoliliselt vee-ettevõtja kanalisatsiooniga, siis tehakse seda majandusliku kasusaamise eesmärgil. ÜVVKS seaduse puhul tahaks kohe etteruttavalt öelda, et vee-ettevõtja ja tarbija vahelisi suhteid peaks lahendama mitte VTMS korras vaid tsiviilkorras.
- Kui ettevõtte raiub liialt noort metsa või püüab loast rohkem kala on see majandussüütegu (pahatihti selliste süütegude realiseerumisel jäetakse ka maksmata maksud ning mida praeguse süsteemi juures ei uurita).
- Enamus keskkonnavalaseid süütegusid uurib Keskkonnainspeksioon (edaspidi KKI) (s.h väärteomenetlus). Kas selliste rikkumiste puhul uuritakse ka muid kaasnevaid õiguserikkumisi pole teada. Sama kehtib ka KOV-de uurimistegevuste kohta.
- Eestis sekkub selliste süütegude uurimisse politsei vaid siis, kui on tegemist keskkonnale tekitatud suure kahjuga ja kui neid sellest informeeritakse.

3. Järelevalve struktuurist

3.1. Seadused

Järelevalvemääratlus on kirjeldatud „Vabariigi Valitsuse seaduses § 75. Riiklik järelevalve on määratud“.

(1) Konkreetsete üksikjuhtude kohta riikliku järelevalve teostamisel teevad ettekirjutisi ning annavad otsuseid ministeeriumide riikliku järelevalve ametnikud, ameti või inspeksiooni peadirektor, samuti ameti või inspeksiooni ja nende kohalike ametiasutuste riikliku järelevalve ametnikud.

(2) Ametnike riikliku järelevalve pädevus ja ettekirjutuste tegemise ning otsuste andmise kord määratakse eraldi seadusega.

KOV-de kohta pole analoogset kusagil öeldud. Kui eeldada, et ka KOV korraaitse ametnik (edaspidi KKA) on riikliku järelevalvepädevusega ametnik, siis on tõepoolest erinevates seadustes antud erinevatele ametnikele järelevalvetoiminguteks pädevusi.

Õrne Suur: „KOV järelevalve valdkonna õigusloome on juba aastaid „pretsedendikeskne“ – parandatakse ainult üksikuid seaduse sätteid. KOV järelevalve regulatsioonide süsteemset muutmist on takistanud KOV valdkonna haldusreformi takerdumine KOV teoreetilise kontseptsiooni puudumise tõttu. KOV järelevalve küsimuste käsitlemise vajadust rõhutab tõsiasi, et avalikkuse silmis on riiklik järelevalve KOV tõsisemaid tegematajätmissi või rikkumiste korral on see „hambutu“. Peab sellise konstateeringuga täielikult nõustuma.

TTÜ majandusõiguse õppetooli lektor Kristi Joamets kirjutas oma artiklis (<http://www.riigikogu.ee/rito/index.php?id=11407&op=archive2>) „Riiklik järelevalve vajab suuremat tähelepanu. Riikliku järelevalve küsimust lahendamata ei saa Eesti nüüdisaegset ja tõhusalt toimivat avalikku haldust. Riikliku järelevalve korralduse organisatsiooni puhul tuleks teha põhjalik analüüs järelevalve funktsioonidega haldusorganite kohta:

- kes valvavad ja mille üle,
- milline on nende pädevus,
- kas ülesandeid dubleeritakse,
- kas on põhjendatud funktsioonide ühendamine või eraldamine,
- kuidas ja milliseid järelevalvefunktsioone anda eraõiguslikele isikutele jne.

Kristi Joamets: „Eesti majandushaldusõigust iseloomustab praegu kõige rohkem kaootilisus. Üheselt on reguleerimata, milline on riigi ja milline kohaliku omavalitsuse pädevus majandustegevuse korraldamisel ning järelevalvamisel. Selgelt piiritlemata on samuti riigi täitevvõimu institutsioonide pädevus. Puudub riigi keskne ning ühtne lähenemine majandustegevuse kontrollimisse.“.

Ilmselt sellest, et ministriumid on arvamisel, et KOV on oma otsustes iseseisev ei tegelegi Eestis süsteemselt üksi ministrium KOV järelevalvesüsteemi arendamisega. Väidan seda kuna Riigikontrolli 2009.a auditist „Seadusest tulenevate järelevalvefunktsioonide täitmine valdades ja linnades“ (<http://www.riigikontroll.ee/tabid/206/Audit/2077/OtherArea/1/language/et-EE/Default.aspx>) nähtub, et KOV-id vajavad riigipoolset juhendamist (koolituste) väljaselgitamisel ja läbiviimisel, tegelikkuses aga ka kõiges muus, mis puudutab järelevalve korraldust. RK soovitas regionaalministril võtta koordineeriv roll enese kanda, kuid regionaalminister oli arvamisel, et seda peaksid tegema vastava valdkonna ministriumid, millised igauks oma valdkonna õigusakte loovad ja kehtestavad. **Aastal 2012 ei tegele ükski ministrium KOV-de järelevalvesüsteemi arendamisega.**

3.2. Statistika, analüüsid

- 3.2.1. Keskkonnaministrium kogub vaid keskkonnajärelevalve alast (VTMS) statistikat.
- 3.2.2. Rahandusministrium – koolitus, personali, värbamise, hindamise ja personali juhtimise statistika.
- 3.2.3. Statistikaamet kogub ka midagi, kuid see on liialt üldine.
- 3.2.4. Siseministrium peab vääртеomenetluse portaali.

Järelevalve planeerimiseks kompleksset statistikat riigis tervikuna ei koguta. Niipalju, kui suutsin infot koguda ei toimu seda ka KOV-de tasandil. Kui pole ülevaadet, mis riigis toimub, siis kuidas saab protsesse juhtida?

4. Kuidas edasi

Asun kohe ettepanekute juurde, millised tulenevad tegelikult probleemidest mida ongi vaja muuta.

Tees	Lühi sisu	Ettepanekud
<p>1. Süsteemi loomise ajalugu</p>	<p>1. Loodi vabariigi algusaastatel, sisulisi arenguid pole toimunud.</p>	<p>Kuna ükski ministeeriumid ei ole huvitatud KOV JS arendamisest, siis oleks võimalus kas valdade või linnade liidul teha ettepanek Riigikantselei juures töötava säästva arengu komisjonile võtta päevakorda antud teema käsitlet, moodustada pädevatest ja asjast huvitatud isikutest töögrupp. Komisjoni kaudu jõuaksid ettepanekud Vabariigi Valitsusele.</p> <p>1. Riikliku järelevalve (k.a KOV) kui välise järelevalve korraldusest:</p> <p>Riik peab otsustama, kas jätkata vaid politsei tugevdamisega, mis tähendaks, et igasuguse järelevalve ja sunni kasutamine jääb politsei kanda – avalik, kord, heakord, jäätmed, ühistransport, jaht, kala, mets, jne. Kõik väärtemenetlused viiakse läbi vaid politsei poolt. Riiklikelt ametitelt ja KOV-lt võetakse ära VTM läbiviimise õigus.</p> <p>Riiklikele ametitele ja KOV-le jääb järelevalve (HM) õigus. VTM või KrM tunnustele vastavate õiguserikkumiste puhul edastatakse info politseisse.</p> <p>Teine variant on jätkata nii nagu praegu, kuid sellisel juhul tuleb tegeleda ka muude institutsioonide tugevdamisega nii õiguslikult kui ka materjal-tehniliselt. Kui on otsus, et VTM õigus on ka KOV-il, siis tuleb KOV-le anda</p>

	<p>2. KOKS võeti vastu 02.06.1993, kus määrati:</p> <ul style="list-style-type: none"> - § 6. Omavalitsusüksuse ülesanded ja pädevus - § 12. Omavalitsusüksuste õigus moodustada liite ja ühisasutusi - § 22. Volikogu pädevus <p>6¹ peatükk. Korrakaitseüksus ja korrakaitseametnik (jõustus 01.06.2005), enne seda oli selle üksuse nimi munitsipaalpolitsei.</p> <p>3. KeJS võeti vastu 06.06.2001, kus määrati:</p> <ul style="list-style-type: none"> - KJ definitsioon § 2 - KOV ülesanded II peatükk - KOV keskkonnakaitse inspektori definitsioon ja pädevused III peatükk - Jms - <p>Eestis on järelevalvesüsteem vigane riigi tasandil.</p>	<p>analoogsed nii õiguslikud kui ka tehnilised vahendid menetluste läbiviimiseks nagu seda on politseil.</p> <p>Kolmas variant on võimaldada ametitel ja KOV-l anda osaliselt järelevalve õigust eraõiguslikele isikutele. Selleks tuleks luua seaduste baasil vastavad regulatsioonid nii nagu seda on tehtud kohtutäiturite ja pankrotihaldurite puhul.</p> <p>2. KOKS-i korrakaitse peatükk muuta struktuurilt sarnaseks nagu see on politsei ja piirivalve seaduses – kohutused, õigused, sunnivahendid, sotsiaalsed tagatised, k.a penisoni suurus (töö on ju sisuliselt sama ja ka riskid on samad).</p> <p>Ei näe midagi halba, kui nimetus munitsipaalpolitsei võetakse uuesti kasutusele.</p> <p>3. KeJS muuta § 12 lg 2 KOV ametnikul tegutsemise õigus üle Eesti.</p>
--	--	--

	<p>Riik peaks esmalt defineerima järelevalve olemuse ja kehtestama oma õigusaktides ühese arusaama riiklikust järelevalvest (ennekõike sisene- ja väline haldusmenetlus). Edaspidi panema paika eesmärgid ja siis kehtestama selleks saavutamise viisid.</p> <p>Viimaste aastate eriseadustega on järelevalve osas kehtestatud erinevaid kohustusi ja tekitatud paralleelmenetlusi, erinevate seaduste regulatsioonid ei ole sarnased.</p>	
<p>2. KOV ülesanded järelevalve korraldamisel (eeldused ja tegelikkus)</p>	<p>Hetkel KOV-le määratud järelevalvekohutus järgmiste seaduste üle:</p> <p><i>Alkoholiseadus</i></p> <p><i>Ehitusseadus</i></p> <p><i>Jäätmeseadus</i></p> <p><i>Karistusseadustik</i></p> <p><i>Kaubandustegevuse seadus</i></p> <p><i>Kohaliku omavalitsuse korralduse seadus</i></p> <p><i>Liiklusseadus</i></p> <p><i>Looduskaitse seadus</i></p> <p><i>Maapõueseadus</i></p> <p><i>Maksukorralduse seadus</i></p> <p><i>Majandustegevuse registri seadus</i></p> <p><i>Metsaseadus</i></p> <p><i>Muinsuskaitse seadus</i></p>	<p>Analüüsida senise praktika ja tegelikku vajadust õigusaktide järelevalvekohutuste määramisel:</p> <p><i>vajadusest lähtuv</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - KOKS-i puhul määrata avaliku korra eeskirjade menetluste läbiviimiseks politsei, heakorraeeskirjade menetlus aga KOV-le; <i>sündmuskohale läheduse printsiip</i> – kalapüügi järelevalve lisada ka KOV - jahijärelevalve lisada ka politsei (tegemist ju relvadega) ja KOV - <i>oskusteave</i> – muinsuskaitse seadus vaid Muinsuskaitseametile; tarbijakaitse seadus vaid Tarbijakaitseametile; pakendiseadus – jätta vaid KKI-le ja KOV-le, Tarbijakaitseamet välja jätta, jne.

	<p><i>Noorsootöö seadus</i></p> <p><i>Pakendiseadus</i></p> <p><i>Põhikooli- ja gümnaasiumiseadus</i></p> <p><i>Reklaamiseadus</i></p> <p><i>Tarbijakaitseadus</i></p> <p><i>Teeseadus</i></p> <p><i>Tubakaseadus</i></p> <p><i>Turismiseadus</i></p> <p><i>Väärismetalltoodete seadus</i></p> <p><i>Ühistranspordiseadus</i></p> <p><i>Ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni seadus</i></p>	
<p>3. Statistilised näitajad</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Keskkonnaministeerium kogub vaid keskkonnajärelevalve alast (VTMS) statistikat. - Rahandusministeerium – koolitus, personali, värbamise, hindamise ja personali juhtimise statistika. - Statistikaamet kogub midagi, kuid see on liialt üldine. - Siseministeerium peab vääртеomenetluse portaali. - Järelevalve planeerimiseks kompleksset statistikat riigis tervikuna ei koguta. Niipalju, kui suutsin infot koguda ei toimu seda ja KOV tasandil. 	<p>Selgitada välja millist infot vajatakse ja koguda see ühte kohta. Näiteks praegu kattuvad Siseministeeriumi vääртеomenetluse portaali andmed Keskkonnaministeeriumi statistikaga. KOV-id esitavad sisuliselt paralleelseid andmeid.</p>

Probleemidest järelevalve korraldamisel: - juhtimise tasandil.	Vastutavat isikut süsteemi toimivuse üle pole.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Riikliku süsteemi (korrakaitse) loomise eest määrata vastutavaks isikuks siseminister. Tema ülesanne on analüüsida olukorda ja luua tööks vajalikud õigusaktid + tehnika + koolitus. 2. KOV tasandil vastutab vallavanem, kes lähtuvalt riigi poolt kehtestatud reeglitele loob KOV-is vajaliku struktuuriüksuse või ametikoha ja kindlustab selle toimivuse.
Probleemidest järelevalve korraldamisel - puudused õigusaktide tasandil.	<ol style="list-style-type: none"> 1. KOKS; 2. Keskkonnajärelevalve seadus (KeJS) 3. Korrakaitseüksus (KKÜ) / -ametnik (KKA). KOV korralduse seaduse VI¹ peatükiga on KOV antud õigus luua KKÜ. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Lisada võimalus, et heakorra ja kaevetööde eeskirjade täitmata jätmisel on KOV-il õigus määrata sunniraha või asendustäitmist (näide - isik on ostnud endale alevikus kinnistu, kui majandusraskuste tõttu läinud tööle välismaale. Muru on niitmata ja sellel kasvavad umbrohud. Selle tulemusel kannatavad naabrid. KOV peab olema võimalus teha asendustäitmist ning nõuda kulud sisse eelisjärjekorras, s.t enne kinnistu müüki). 2. KeJS § 12 lg 2 muuta selliselt, et kui KOV on andnud inspektorile tegutsemise õiguse, siis on see üle Eestiline. Meil teatavasti kuritegevus piire ei tunne (õiguserikkujad samuti), seega peab ka inspektor tegutseda (vajadusel) üle Eesti, mitte vaid „oma“ valla piires. Riigi/KOV ressursse arvestades ja teades, et inspektorkoosseis on alati vähemuses, mistõttu peaks olema professionaalidel võimalus sekkuda kõikjal. Kui esmased menetlustoimingud tehtud antakse edaspidine menetlus „kohalikule“ KOV-le. 3. KOKS: <ol style="list-style-type: none"> 3.1. Muuta KOKS selliselt, et see oleks sarnane politsei ja piirivalve seadusega – kohutused, õigused, sunnivahendid, sotsiaalsed tagatised, k.a penisoni suurus. 3.2. Muuta seadust nii, et KOV-il mitte ei ole õigus vaid kohustus

	<p>4. KOV korraaitseametnike vormirietus.</p> <p>a) KeJS § 14 lg 2 Kohaliku omavalitsuse keskkonnakaitseinspektorile väljastatakse vormi- ja eririetus kohaliku omavalitsuse kehtestatud korras ja kujunduses.</p> <p>b) KOKS VI¹ peatükis on määratud, et siseminister kehtestab KKÜ ametniku vormirietuse. Siseministri määruses on riietuse kirjeldus väga ebamäärane.</p> <p>Seega on meil üle 200 erineva vormirietusega keskkonnajärelevalve ametniku, samas üheski vallas pole nii palju ressursse, et väljastada ametnikele kaheksuguseid vormirõivaid (ehitus- ja keskkonnajärelevalve).</p> <p>5. Mootorsõidukite peatamisest.</p> <p>a) Vastavalt KeJS § 17 lg 2 „Sõiduki, traktori, liikurmasina, eritöömasina või ujuvvahendi peatamiseks peab keskkonnakaitseinspektor olema vormirietuses. Sõiduk, traktor, liikurmasin või eritöömasin peatatakse helkurkettaga, millel on pealdis «Keskkonnakaitse»“.</p> <p>b) LS § 200 lg3 „(3) Sõiduk peatatakse kontrollimiseks, kui:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) sõiduki juht või sõitja rikub käesolevast seadusest, eriseadustest või nende alusel kehtestatud õigusaktidest tulenevaid nõudeid; 2) sõiduki liikumise laad viitab sellele, et juht ei valitse sõidukit nõuetekohaselt; 	<p>loomaa KKÜ-se (mille nimetus on munitsipaalpolitsei) või võtma tööle KKA.</p> <p>4. Kehtestada KKA ühtne (ühesuguse kujundusega) vormirietus (värv, kujundus, esemed).</p> <p>5. Ühtlustada erinevates seadustes sõidukite peatamise ja kontrollimise kord. LS, kui peamine liiklust reguleeriv seadus peab olema sõnastatud selliselt, et igal liiklejal oleks aru saadav, et ta peab peatuma ja alluma kontrollile, kui seda teeb KOV KKametnik või –keskkonnaametnik. KOV ja Keskkonnainspeksiooni järelevalve sõidukid peavad olema eri- ja tsiviilvärvides (näiteks jahijärelevalvel on see ülioluline) operatiivsõidukid.</p>
--	---	--

3) sõiduki välimus viitab ohule, tehnilistele nõuetele mittevastavusele või liiklusõnnetuses osalemisele;
4) veose paigutus, kinnitus või tähistus ei ole nõuetekohased või
5) sõiduki müra või heitgaaside suitsusus viitab nõuetele mittevastavusele.
LS viitab küll eriseadustele (KeJS), kuid sõiduki peatamine on sellegipoolest välistatud, kui tegemist oleks näiteks loodusvarade või jäätmete veo kontrolliga.

6. Riigivõimu halvustamine on lubamatu.

7. Tuleks muuta KJS § 19 lg 2. Objekti valdaja kohal mitteviibimine ei välista objekti kontrollimist, välja arvatud juhul, kui objekti kontrollimine eeldab takistuse kõrvaldamist suletud ruumi sisenemiseks. Muul juhul vaadatakse objekti valdaja või tema volitatud esindaja puudumisel üle:
1) lahtise ruumi või piirdega piiratud tootmisobjekti territoorium kahe erapooletu manuka osalemisel;
2) käesoleva lõike punktis 1 nimetatata tegevuskoht keskkonnakaitseinspektori poolt, kaasates manukad õiguserikkumise avastamisele, kui asja vormistamist pole võimalik edasi lükata objekti valdaja

6. Riigi tippametnike või meediaväljaannetel peaks olema piinlik ehk siis lubamatu halvustada riigi institutsioone – nagu seda tehti ilkudes munitsipaalpolitsei kallal. KOV KKA ehk MuPo peaks olema riigivõimu üks osa ja selle halvustamine näitab põhimõtteliselt selle sama riigi poolt tegemata jätmisi. Kui MuPo arengusse panustataks oleks selle tegevus ka efektiivne.
7. P 2 sõnastada selliselt, et õiguserikkumise fakte saab vormistada ka üksinda. Manukate leidmine problemaatiline.

	<p>kohaleilmumiseni.</p> <p>8. Krediidiasutuse seaduse § 88 lg 5 p 2</p> <p>9. Elektroonilise side seadus (vist oli) § 111¹</p> <p>10. VTMS § 52 lg 5, 8</p> <p>11. Tunnistaja, menetlusaluse isiku mitte leidmine</p>	<p>8. Lisada sinna sõna „vääртеomenetluses” (pangad omavad üldjuhul tõeseid andmeid isikute elukohtade kohta (erinevalt pereregistrist), sest isikud on ise huvitatud õigete andmete esitamisest. Pangad peaksid olema kohustatud selliseid andmeid avaldama ka VTM korras).</p> <p>9. Muuta selliseks, et ka VTM korras peavad ettevõtted andmeid esitama. Mul on olnud rida juhtumeid, kus reklaamikuulutustel müüakse maad ja kontaktiks on vaid telefoni number. Kui müüa isik saab teada helistamise põhjuse (avalikustada oma täisnimi, tulla KOV, maksta ära reklaamimaks) jätab ta sulgudes näidatud andmed esitamata ja maksud maksmata. Reklaamimaks on KOV maks. Kuna õiguserikkujat ei saa tuvastada, siis parimal juhul koristab maa omanik reklaami, kuid isiku tuvastamatus põhjusel jääb maks sissenõudmata.</p> <p>10. Lisada sinna „KOV”</p> <p>11. a) Kui rahvastikuregistris puuduvad isiku andmed (kohutus on end registreerida linnaosa täpsusega e siis näiteks Lasnamägi) või menetluse käigus on isiku elukoht teada, kuid reaalselt ta ei ela seal või hoidub ta menetluse ajal menetlusest kõrvale, siis peaks olema võimalus tunnistada nii menetlusalune isik, kui tunnistaja tagaotsitavaks.</p> <p>b) Erinevad riiklikud registrid peaksid töötama isikute elukohtade aadresside kontrollimisel sünkroonselt. Näiteks rahvastikuregister-maanteeameti infobaas (endine ARK)-liikluskindlustusfond-POLIS vms.</p> <p>* igale täisealisele eesti kodanikule väljastada e-posti aadress – nimi.perekonnanimi@eesti.ee ja kohustada teda kord kuus vaatama talle saabunud posti. Isikul on endal võimalus posti edasisuunata või volitada (näiteks pimedatel või arvutit mitteoskaval isikul)</p>
--	---	---

	<p>12. Kutse kätteandmine</p> <p>13. Keskkonnaalased süüteod on majandussüüteod.</p> <p>14. Juriidilise isiku menetlusaluse isiku ülekuulmine. Välismaal registreeritud ettevõtte puhul ei ole võimalik üle kuuluta juriidilist esindajat, sest nende isikute juhatuse liikmed ei pruugi kunagi Eestisse tulla. Ka ei ole võimalik selliste ettevõtete esindajatele suhtes rakendada sundi, siia tuleku suhtes.</p> <p>15. Kinnipidamise õigusest. VTMS § 45 lg 1 p 3 jahipidamis- ja kalapüügi järelevalvet ning</p>	<p>tema posti vaatama eestkostjal või muul isikul.</p> <p>* Kättesaamise tõendamine tuleks läbi mõelda. Hetkel ei oska head lahendust pakkuda. Ehk piisaks ka kohustusest lugeda regulaarselt e-posti.</p> <p>12. Seda võiks teha ka muu riigi või KOV asutuse kaudu või eraisiku abil (n.n. pearahakütid). Vaid AS Eesti Posti poolt kütsete kättetoimetamine on küsitav nii efektiivsuse mõttes, kui ka õiguslikus mõttes (tõendamine, asitõendi seaduslikkuse hindamisel).</p> <p>13. Tuleb teadvustada, et enamuse keskkonnaalaseid süütegusid on majandussüüteod ja nende uurimisega peab tegelema komplekselt. Keskkonnasüütegude uurimise efektiivsemaks muutmisel tuleb Keskkonnainspektsioon esmalt allutada ja tulevikus liita Politseiametiga luues Keskkonnapolitsei. Uurimisse peab kaasama ka MTA-ti. Mul oli sel teemal vestlus MTA kontrolli osakonnas, hr Rene Hunt t. 66 444 68 – tema arvates kuna näiteks jäätmete ebaseaduslikul kõrvaldamisel pole teostatud tehingut, siis pole MTA ka midagi uurida. Samas on tehing sooritatud, kui toimus veo tellimine või jäätmete ladestamine väljas poole prügilat. Tehing(ebaseaduslik) on ju toimunud ja (vähemalt) käibemaks on jäetud maksmata.</p> <p>14. Luua regulatsioon, et juriidilist isikut võib esindada ka Eestis ettevõtet juhtima volitatud töötaja.</p> <p>15. Nii KKI kui ka KOV inspektoritele anda isikute kinnipidamise õigus.</p>
--	---	---

	<p>metsajärelevalvet teostav keskkonnaametnik. Kui KKI inspektorile on antud järelevalvepädevus jahi, kala, metsajärelevalves ning kui ta oma igapäevase tööde juures avastab metsas kellegi prügi kõrvaldamas ja isik üritab põgeneda, siis ei tohi inspektor rakendada selle isiku suhtes kinnipidamist. Kui see sama isik oleks tegelenud salaküttimisega siis tohiks ... Kinnipidamise õiguse saaks praguse korra kohaselt, kui KOV inspektor hakkaks abipolitseinikuks, kuid see on ju nonsenss kuubis!</p> <p>16. Korrakaitse seaduse § 14 p 2 toetab kodanikualgatuse korras isikute kaasamist korrakaitseks. Paraku on selleks hetkel vaid abipolitseiniku seadus. Kuna politsei ei ole huvitatud keskkonnakaitsest, siis abipolitseinikke ei suunata ka sellele tööle.</p> <p>17. Probleemiks on ka avalik-õigusliku isiku staatuse puudumine omavalitsusliitude puhul.</p> <p>18. EhS § 59 lg 3 Muinsuskaitse, tervisekaitse, keskkonnakaitse ja teiste valdkondade järelevalve teostaja teatab ehitusjärelevalve teostajale ehitisel teostatud riikliku järelevalve tulemustest. Riigiasutuses eelkõige KKI eiravad seaduse nõuet.</p> <p>19. EhS pole öeldud, et isik peab esitama oma isikuttõendava dokumendi.</p> <p>20. MS § 66 Metsa majandamise riiklik järelevalve Riiklikku järelevalvet metsa majandamise seaduslikkuse üle teostavad keskkonnajärelevalve asutused keskkonnajärelevalve seadusega sätestatud korras. KeJS § 3. Keskkonnajärelevalve teostajad (1)</p>	<p>16. Luua (taastada) keskkonnakaitseabiinspektorite statuut ning anda KKI-le ja KOV-le õigus luua endale abilisi.</p> <p>17. Seadustada liidu MTÜ loomise õiguslikkus (kui mitte jur.isik).</p> <p>18. Ehitada elektrooniline aruandlussüsteem selliselt, et info jõuaks automaatselt KOV-ni.</p> <p>19. Kõikides seadustes tuleb sätestada, et isik peab ametiülesandeid täites või loodusvarasid kasutades kaasas kandma ja enese kontrollimisel esitama oma isikuttõendava dokumendi.</p> <p>20. Võtta ära KOV kohustus tegeleda MS kontrolliga, seda enam et VTM õigus nii kui nii ei ole.</p> <p>Jätta KOV kohustus tegeleda MS kontrolliga, anda KOV-le karistamise õigus VTMS korras.</p>
--	---	---

	<p>Keskkonnajärelevalvet teostavad Keskkonnainspeksioon, Maa-amet ja kohalik omavalitsusorgan või -asutus.</p> <p>21. ÜVVKS-ga reguleeritakse suhteid tarnija ja kliendi vahel. Kusjuures, kui tarbija rikub tarnija lepingutingimusi, karistatakse teda VTM korras.</p>	<p>21. ÜVVKS ei peaks karistama lepinguliste suhete rikkumise eest. Sellised vaidlused peaks lahendama tsiviilvaidluste korras.</p>
<p>Probleemidest järelevalve korraldamisel - puudused koolituses.</p>	<p>KOV KKA ei koolitata süstemaatilisel.</p> <p>KOKS § 53³ lg 2 „Politsei- ja Piirivalveamet osutab valla- või linnavalitsusega sõlmitava lepingu alusel abi korrakaitseüksuse ja korrakaitseametniku väljaõppel ja täienduskoolitusel“. Kuna paljudes KOV puudub juhtkonnal vastav oskusteave järelevalve üksuse või ametniku töö juhtimisest ja ka koolitusvajadusest, siis sellist lepingut PPA ei sõlmita. Seetõttu on KOV ametnik sunnitud otsima enesele iseseisvalt koolitusi.</p> <p>KOV on pandud kohustuseks teostada järelevalvet 23 seaduse üle (vt p 2). Kui eeldada, et KOV KKA koolitada vaid väärtemenetlejaks (ja igal menetlusel kaasataks vastava ala spetsialist eksperdina), siis jääb koolitus puudulikuks ja ilmselt oleks ka kallid sellist menetlust läbi viia.</p> <p>KOV KKA peab olema professionaal mõnes kitsamas (ühes, kahe) valdkonnas milles ta menetlusi läbi viib. Rohkemate valdkondade tundmaõppimine käiks ühele spetsialistile üle jõu. Sellisteks eraldiseisvateks ja head tundmist (eriharidust)</p>	<p>KOV KKA koolitamise korraldamise eest määrata vastutavaks isikuks siseminister, kes kehtestab koolitusprogrammi ja läbi prefektuuride organiseerib KOV KKA süstemaatilise koolituse.</p>

	nõudvateks valdkondadeks on ehitus, jäätmed, muinsuskaitse, jms. Liiklusjärelvalvet teostava politsei ametniku koolitusprogramm sisaldab ilmselt teemasid – HMS, VTMS, KrMS, LS ja selle alamaktid, turvataktika, jms. Sama loogika järgselt tuleb koolitada ka KOV KKA.	
Probleemidest järelvalve korraldamisel - puudused koostöös.	Ma ei saa väita 100% tõenäosusega, et koostöö KOV-de ja riigiasutuste vahel puudub. Ilmselt on see olemas, kuid on jäänud mulje, et põhiliselt baseerub see isiklikele tutvustele ja kontaktidele. Näiteks 2007.a aprillirahutuste ajal ei kasutatud KOV KKA riigi sisejulgeoleku tagamisel, sest nad olid koolitamata, polnud loodud vastavat juhtimissüsteemi. Kuid ilmselgelt oleks mõistlik omada riigi sisejulgeoleku tagamisel (nii tavaelus kui eksreemsituatsioonides) politsei ja kaitseväge kõrvale ka KOV-de professionaalseid spetsialiste.	Kui eelnevad probleemsed kohad saavad likvideeritud, hakkab liikuma ka informatsioon ja tekib reaalne koostöövõimalus, vajadus selleks on olemas.
4. Järelevalve paljusus	Järelevalve planeerijaks oma territooriumil on KOV, kes võib luua liite teiste KOV-ga või anda osa oma järelevalvest erasektorile	Ida-Viramaa näide, kus mitme KOV peale kokku on loodud üks järelevalveüksus (korrakaitse üksuse juht Marek Ranne 5056198).
5. Näiteid järelvalvesüsteemidest	Ühes hiljutises täienduskoolitusel väitis prof Indrek Koolmeister, et Eesti on ülekriminaliseeritud. Tema väite kohaselt tuleks õiguserikkumiste esinemistel püüda neid kõrvaldada muude seaduslike meetmetega kui vaid karistamine. Ta pidas silmas suusõnalisi hoiatamisi, ettekirjutusi. Oma loengus väitis ta, et 2008.a võeti	Olen hr I.Koolmeistriga ühel nõul, vaid karistamine ei vii meid eesmärgile. Oluliselt rohkem tuleks panustada „pehmematesse“ meetmetesse. KOV-id on juba andnud (ühistransporditeenutse või jäätmekäitluse korraldamine), kuid võiksid veelgi rohkem anda erakättesse korralduslike, aga ka järelevalveülesandeid. Riik peaks looma selles osas selgepiirilise regulatsiooni.

	<p>kriminaalkorras vastutusele 200 000 inimest, politsei teeb aastas 300 000 trahvi VTM korras.</p> <p>Kas sellest saab teha järelduse, et meil on kõik korras? Milleks me siis täna kogunesime?</p>	
--	--	--

5. Mida me saavutaksime muutuste sisseviimisega:

- finantsvahendite kui mitte kokkuhoid, siis vähemalt efektiivne kasutamine;
- materjal-tehnilise baasi efektiivsem kasutamine;
- süütegude ennetamine ja menetluskvaliteedi parandamine – lõppkokkuvõttes paraneb õiguskord.